

Inglot, Mieczysław

[Środowisko historyków prasy...]

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 16/2, 160-161

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

3) Okres (1949—1956) od zjednoczenia partii robotniczych, w którym tematyka — merytorycznie słuszna — była jednak nacechowana określonymi wypaczeniami okresu „kultu jednostki”.

4) Okres od 1956 r., w którym Autor szczególnie podkreślał bardzo dynamiczny rozwój kontaktów prasy z odbiorcą.

W rozumowaniu Profesora zwraca uwagę całkowite powiązanie proponowanej periodyzacji prasy pojmowanej jako zbiorowy agitator, propagandysta i organizator „w najlepszym tego słowa znaczeniu” z określonymi warunkami polityczno-ekonomicznymi. Wśród szeregu przesłanek przede wszystkim uderza trafnością ta, która wskazuje na odmienną powojenną prasę polską od jej historycznego oblicza w minionych okresach, ale zarazem podkreśla, że „ta odmienną kształtowała się stopniowo, jakkolwiek od samego początku była ona doskonale i zdecydowanie widoczna”. Celność tej tezy stwierdziliśmy szczególnie wyraźnie po kilku latach, gdy publikowaliśmy w tych samych „Zeszytach Prasoznawczych” wybór publikacji dziennikarskich zaczerpniętych z pierwszych roczników prasy Polski Ludowej.

Nie miejsce tu, by streszczać całe studium Profesora; objętościowo stosunkowo niewielkie zawiera wielkie bogactwo inspiracji dla badacza dzięki lapidarności sformułowań. Spośród wielu przytoczmy jeszcze tylko jedno: wskazówkę, iż „charakterystyka prasy polskiej za ostatnie dwadzieścia lat, choćby najogólniejsza, wymaga uwzględnienia kadry ludzkiej, która przecież stanowi w ostatecznym podsumowaniu o jej wartości i ogólnej ocenie. Ta kwestia domaga się osobnego opracowania”.

O wartości studium Prof. J. Skrzypka dla poznania rozwoju prasy Polski Ludowej niech świadczy i to, że zostało ono przetłumaczone dla specjalnej edycji angielskiej „Zeszytów Prasoznawczych” wydanej — jako wybór tekstów tego czasopisma — na przełomie lat 1971/1972.

Walery Pisarek, Paweł Dubiel

*

* * *

Środowisko historyków prasy z zadowoleniem i nadzieją powitało powstanie Pracowni Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku, widząc w tej placówce koordynatora rozproszonych dotąd badań oraz inicjatora zespołowych przedsięwzięć. Tak też się stało. Organizowane przez Pracownię spotkania stały się płaszczyzną dyskusji, a wydawane przez nią czasopismo i redagowana w jej ramach seria wydawnicza stworzyły praktyczną możliwość ujawniania uzyskanych w ten sposób wyników.

Tak się złożyło, że w okresie powstawania i pierwszych lat działalności Pracowni zajmowałem się przede wszystkim historią prasy literac-

kiej XIX w. Zwróciłem się wtedy wprost do Profesora Józefa Skrzyпка proponując współpracę i przysyłając na jego ręce maszynopis monografii pt. *Polskie czasopisma literackie ziem litewsko-ruskich w latach 1832—1851*.

Propozycja została przyjęta i praca odesłana do recenzji. Recenzenci nadesłali swoje uwagi. Ze sporą ich częścią nie mogłem się jednak zgodzić. Po prostu siedziałem dosyć głęboko w „świeżym” materiale, który ze względu na swoją specyfikę nie mógł być równie dobrze znany recenzentom. I tu po raz pierwszy zetknąłem się z życzliwością Profesora, a zarazem redaktora pracy. Uznał on w pełni prawo autora do obrony swych racji i praca ukazała się jako piąty zeszyt *Materiałów i Studiów do Historii Prasy i Czasopiśmiennictwa Polskiego* w 1966 r.

Bezpośrednio stykałem się z Profesorem na sympozjach i konferencjach Pracowni, m. in. na sympozjum w grudniu 1967 r. („Historia Prasy Polskiej a Kształtowanie się Kultury Narodowej”), którego dorobek okazał się dużym wkładem do dziejów badań nad prasą, a także na spotkaniu w grudniu 1970 r., które poświęcono dyskusji nad podręcznikiem historii prasy polskiej. Profesor zabierając głos na tym spotkaniu nie ukrywał trudności związanych z tak pomyślanym zadaniem badawczym, zadaniem zarówno złożonym, jak i na taką skalę bezprecedensowym. W tej wypowiedzi ujawnił się jako badacz ostrożny i odpowiedzialny, jako przeciwnik szybkich sukcesów, którym z natury rzeczy groziła powierzchowność.

Osobiście reprezentowałem na tym spotkaniu pogląd, iż w pierwszym rzędzie należy myśleć o opracowywaniu monograficznych zarysów dziejów periodyków o tematycznie określonym zakresie i adresacie: dziejów prasy literackiej, politycznej, medycznej itd. Profesor reprezentował pogląd odmienny i eksponował kulturotwórczą rolę prasy jako całości, jako określonego środka masowego przekazu, którego charakter odgrywał szczególną rolę w okresie rozbiorów. Ta zrozumiała w nauce różnica stanowisk w niczym nie osłabiła dalszych kontaktów. Kiedy w 1971 r. napisałem do Profesora rekomendując mu pierwsze próby moich uczniów i doktorantów, odpowiedział, że łamy „Rocznika” są dla nich otwarte. W efekcie ukazały się w tym periodyku recenzje pióra Ryszarda Leszczyńskiego i Janusza Śniadeckiego.

Odtwarzającemu z pamięci postać i postawę Profesora właśnie owa otwartość i tolerancja wysuwa się we wspomnieniu na plan pierwszy. Nieczęste to cechy w naszym środowisku naukowym, skłonny, szczególnie w swojej „instytucyjnej” postaci, do duszenia się w sosie własnych poglądów i strzegącym zazdrośnie wstępu do „własnych” periodyków czy serii wydawniczych.

Mieczysław Ingot